

FIȘA DISCIPLINEI

Icoana rusească stil, teme, reprezentanți

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj Napoca
1.2. Facultatea	Teologie Ortodoxă
1.3. Departamentul	Teologie Ortodoxă
1.4. Domeniul de studii	Teologie
1.5. Ciclul de studii	Master
1.6. Programul de studii / Calificarea	Artă sacră-Conservarea, restaurarea și crearea bunurilor culturale
1.7. Forma de învățământ	Învățământ cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Icoana rusească stil, teme, reprezentanți				Codul disciplinei	OMR4019
2.2. Titularul activităților de curs					Prof. Univ. Dr. Muntean Gheorghe Marcel		
2.3. Titularul activităților de seminar					Prof. Univ. Dr. Muntean Gheorghe Marcel		
2.4. Anul de studiu	II	2.5. Semestrul	II	2.6. Tipul de evaluare	C	2.7. Regimul disciplinei	DC

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	3	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5. curs	14	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
3.5.1. Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					21
3.5.2. Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					50
3.5.3. Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					26
3.5.4. Tutoriat (consiliere profesională)					2
3.5.5. Examinări					2
3.5.6. Alte activități					7
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				108	
3.8. Total ore pe semestru				150	
3.9. Numărul de credite				6	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	
4.2. de competențe	Cunoștințe de bază în specialitate

--	--

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	<i>Atelier dotat cu șevalete și mese pentru pictură/desen</i>
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	<i>Atelier dotat cu șevalete și mese pentru pictură/desen</i>

6.1. Competențele specifice acumulate¹

Competențe profesionale/esențiale	- Însușirea elementelor specifice icoanei rusești, respectiv școlilor: novgorodiană, pskovului, tverului, suzdalului, vladimirului, cea moscovită și cea de la Stroganov cu folosirea tehnicilor caracteristice temperei și temperei cu emulsie. - Dobândirea capacității de descifrare a stilurilor, tendințelor școlilor de pictură rusească. - Adaptarea schemelor compoziționale, proporțiilor limbajului transfigurat al iconografiei creștine aplicate la icoana rusească. - Cunoștințe și abilități practice ce dau naștere unor studii și lucrări finite în caracterul artei iconografice rusești.
Competențe transversale	- Cunoașterea și folosirea unui limbaj caracteristic icoanelor de sorginte rusească cu aplicabilitate și la cele bizantine sau din alte școli. - Competențe necesare domeniilor Estetică și Istoria artei.

6.2. Rezultatele învățării

Cunoștințe	Studentul cunoaște: noțiuni de ordin teoretic și practic din aria iconografiei rusești; precum o serie de elemente de ordin compozițional, cromatic, tipologic și de tehnică artistică, caracteristice icoanei slave. etapele stilistice făuririi din punct de vedere tehnic a icoanelor din tradiția slavă a școlilor rusești precum și noile tendințe contemporane. principiile estetice și cele ce țin de istoria lumii slave/rusești ce se integrează în aria artei creștine.
Aptitudini	Studentul este capabil să: discearnă și să interpreteze elemente și detalii specifice corespunzătoare picturii rusești de icoane consacrate pe care le utilizează în lucrările practice. aplice tehnici caracteristice realizării/pictării icoanei rusești folosind materiale tradiționale. creeze/picteze icoane din tipologia artei rusești corespunzătoare diverselor arii geografice: Novgorod, Pskov, Tver, Suzdal, Vladimir, Moscova, Stroganov.

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

Responsabilități și autonomie	Studentul are capacitatea de a lucra independent în: în realizarea vederea elaborării unor lucrări distincte și normative în maniera iconografiei rusești. asumarea responsabilitatea planificării și gestionării timpului și a resurselor necesare unor lucrări din domeniul iconografiei și a picturii rusești. demonstrarea autonomiei în actul creativ și de interpretare, exersând și dezvoltând noi tendințe actuale din sfera domeniului.
--------------------------------------	--

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Obiectivul general al disciplinei este de a forma specialiști capabili să cunoască, să creeze și să valorifice tehnicile artistice tradiționale ale icoanei de sorginte slavă, dezvoltând competențe artistice, practice și creative.
7.2 Obiectivele specifice	- Formarea unor cunoștințe și deprinderi de ordin practic în progresul individual și în realizarea icoanelor, pornind de la faza de schiță, studiu și până la finalizarea lor. - Însușirea unui limbaj caracteristic ce să includă atât elemente de sorginte tradițională, cât și cele contemporane în domeniu. - Respectarea legilor/canoanelor și armoniei, proporției figurilor și a ansamblurilor compoziționale, caracteristice iconografiei rusești. - Analiza și interpretarea etapelor de execuție, precum și folosirea materialelor și tehnicilor caracteristice icoanei rusești (linia, forma, culoarea), în vederea obținerii unor lucrări cu caracter sacru.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Originea icoanelor – Orient și Grecia	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice
2. Prezența icoanelor în vechea Rusie	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice
3. Tehnica și stilul icoanelor	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice
4. Secolele al XI-XIV-lea Kiev, Novgorod și Școala Greco-italiană	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice
5. Școala de la Novgorod - teme oroginale	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților	2 ore fizice

	de reprezentare în limbajul artei monumentale	
6. Școala de la Pskov și Tver	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice
7. Teofan Grecul și influența lui asupra iconografiei ruse	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice
8. Andrei Rubliov și principalele tendințe	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice
9. Secolul al XV-lea Școala de la Suzdal, Vladimir și Moscova	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice
10. Dionisii fresca și pictura de icoane	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice
11. Iconaostasul – finalitatea catapetesmei cu origini la Novgorod	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice
12. Decadența artei iconografice din veacul al XVI-XVIII-lea. Școala Stroganov	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice
13. Simion Ușakov și icoanele cu accente occidentale.	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice
14. Revitalizarea artei iconografice ruse din veacul al XX-lea. Leonid Uspensky, Vladimir Lossky, Grigorie Krug	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	2 ore fizice

Bibliografie curs:

1. Constantine Cavaros, *Ghid de iconografie bizantină*, Ed. Sofia, București, 2005.
2. Constantin Suter, *Istoria Artelor Plastice*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1967.
3. Leonid Uspensky, Vladimir Losky, *Călăuziri în lumea icoanei*, Ed. Sofia, București, 2003.
4. M.V. Alpatov, *Rubliov*, Ed. Meridiane, București, 1972.
5. Paul Evdochimov, *Arta icoanei. O teologie a frumuseții*, Ed. Meridiane, București, 1992.
6. Muntean Ghe. Marcel, *Tipologia artei bizantine*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2012;
7. Muntean Ghe. Marcel, *Teme iconografice creștine –curs universitar*, Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2015;
8. Muntean Ghe. Marcel, *Repertoriul picturii bizantine – icoane de praznic*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2014;
9. Viktor Lazarev, *Teofan Grecul și școala sa*, Ed. Meridiane, București, 1974;

10. Viktor Lazarev, *Istoria picturii bizantine*, vol. I, II, III, Ed. Meridiane, București, 1980;

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Originea icoanelor – Orient și Grecia	Atelier dotat	1 oră fizică
2. Prezența icoanelor în vechea Rusie	Atelier dotat	1oră fizică
3. Tehnica și stilul icoanelor	Atelier dotat	1 oră fizică
4. Secolele al XI-XIV-lea Kiev, Novgorod și Școala Greco-italiană	Atelier dotat	1 oră fizică
5. Școala de la Novgorod - teme oroginale	Atelier dotat	1 oră fizică
6. Școala de la Pskov și Tver	Atelier dotat	1 oră fizică
7. Teofan Grecul și influența lui asupra iconografiei ruse	Atelier dotat	1 oră fizică
8. Andrei Rubliov și principalele tendințe	Atelier dotat	1 oră fizică
9. Secolul al XV-lea Școala de la Suzdal, Vladimir și Moscova	Atelier dotat	1 oră fizică
10. Dionisii fresca și pictura de icoane	Atelier dotat	1 oră fizică
11. Iconaostasul – finalitatea catapetesmei cu origini la Novgorod	Atelier dotat	1 oră fizică
12. Decadența artei iconografice din veacul al XVI-XVIII-lea. Școala Stroganov	Atelier dotat	1 oră fizică
13. Simion Ușakov și icoanele cu accente occidentale.	Atelier dotat	1 oră fizică
14. Revitalizarea artei iconografice ruse din veacul al XX-lea. Leonid	Atelier dotat	1 oră fizică

Uspensky, Vladimir Lossky, Grigorie Krug		
Bibliografie seminar: 1. Constantine Cavaros, <i>Ghid de iconografie bizantină</i>, Ed. Sofia, București, 2005. 2. Constantin Suter, <i>Istoria Artelor Plastice</i>, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1967. 3. Leonid Uspensky, Vladimir Losky, <i>Călăuziri în lumea icoanei</i>, Ed. Sofia, București, 2003. 4. M.V. Alpatov, <i>Rubliov</i>, Ed. Meridiane, București, 1972. 5. Paul Evdochimov, <i>Arta icoanei. O teologie a frumuseții</i>, Ed. Meridiane, București, 1992. 6. Muntean Ghe. Marcel, <i>Tipologia artei bizantine</i>, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2012; 7. Muntean Ghe. Marcel, <i>Teme iconografice creștine – curs universitar</i>, Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2015; 8. Muntean Ghe. Marcel, <i>Repertoriul picturii bizantine – icoane de praznic</i>, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2014; 9. Viktor Lazarev, <i>Teofan Grecul și școala sa</i>, Ed. Meridiane, București, 1974; 10. Viktor Lazarev, <i>Istoria picturii bizantine</i>, vol. I, II, III, Ed. Meridiane, București, 1980;		

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Disciplina răspunde cerințelor comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor din domeniu, dând studenților competențe semnificative pentru piața muncii. Prin îmbinarea iconografiei tradiționale rusești cu noile tendințe actuale, cursul are în vedere dezvoltarea unui profil profesional coerent adaptat cerințelor actuale. În acest sens, disciplina pledează și în sensul colaborării interdisciplinare, conexe, creative asigurând astfel pregătirea viitorilor absolvenți pentru diverse posibilități de muncă, precum: ateliere de creație, pictură bisericească de icoane și monumentală, patrimoniul cultural.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	<i>Verificarea cunoașterii și aplicării legilor caracteristice artei monumentale</i>	Evaluare practică	70%
	-	-	-
10.5 Seminar/laborator	<i>Verificare pe parcurs</i>	<i>Elaborarea unei lucrări caracteristice cercetării și redactării științifice</i>	20%
	<i>Activitate la seminar</i>	<i>Implicare în dezbateri seminarial</i>	10 %
10.6 Standard minim de performanță			
• Cunoașterea elementelor de ordin iconografic din spațiul slav. • Realizarea unui număr de maxim 10 lucrări/studii sau desene, cu respectarea tematică propusă.			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)²

Nu se aplică.

Data completării:

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

...

Data avizării în departament:

17.04.2025

Semnătura directorului de departament

² Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru *Dezvoltare durabilă* - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică".